

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 8.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.50>

УДК 368.03:005.915

Т. Д. Кривошилик,

*к. е. н., доцент, професор кафедри банківської справи та страхування,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1494-0290>*

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

T. Kryvoshlyk,

*PhD in Economics, Associate Professor, Professor of Banking and Insurance
Department, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,*

FINANCIAL MANAGEMENT IN ENSURING ACTIVITY OF THE INSURANCE COMPANY

Стаття присвячена обґрунтуванню теоретико-методологічних засад фінансового менеджменту у страховій компанії. Для визначення дефініції поняття «фінансовий менеджмент страхової компанії» та його сутнісних ознак визначено особливості фінансових відносин, які виникають у сфері страхування і опосередковують кругообіг грошових коштів між страховиком та іншими суб'єктами. Встановлено, що такі фінансові відносини визначають сутність і зміст фінансів страхової компанії і формують засади фінансового менеджменту. Встановлено, що матеріальною основою усіх фінансових відносин компанії є рух грошових коштів, пов'язаний із формуванням її

фінансових ресурсів, тобто капіталу у грошовій формі. Визначено особливості кругообігу грошових коштів страховика. На основі аналізу поняття «фінансовий менеджмент» та систематизації поняття «фінансовий менеджмент страхової компанії» запропоновано фінансовий менеджмент страхової компанії розглядати, по-перше, як складову загальної системи управлінської діяльності компанії, по-друге, як комплексну систему принципів і методів розвитку і реалізації управлінських рішень, спрямованих на формування, розподіл та використання фінансових ресурсів компанії та організацію її грошових потоків для досягнення стратегічних і тактичних цілей розвитку. Уточнено сутнісні характеристики фінансового менеджменту страхової компанії. Виділено складові елементи фінансового менеджменту страховика. Важливою складовою у системі управління страховою компанією поряд із фінансовим менеджментом виступає фінансова та економічна безпека. Встановлено, що фінансові ресурси виступають основною характеристикою фінансового менеджменту і фінансової безпеки страхової компанії. Фінансовий менеджмент страховика та управління його економічною й фінансовою безпеками взаємозалежні.

The article is devoted to the substantiation of the theoretical and methodological foundations of the financial management in the insurance company as the effective tool of general management of the company. In order to determine the definition of the concept of "financial management of the insurance company" and its essential features, the peculiarities of financial relations that arise in the field of insurance and mediate the circulation of funds between the insurer and other subjects have been determined. It has been established that such financial relations determine the essence and content of the insurance company's finances and form the foundations of the financial management. It has been established that the material basis of all financial relations of the company is the movement of funds, which is accompanied by the formation of the equity capital, at which the circulation of funds begins and ends, the formation and use of cash reserves and financial results are carried out. The peculiarities of the circulation of the insurer's funds have been determined. It has been emphasized that the movement of funds of the insurance company is related to the formation of its financial resources, that is, capital in the

monetary form. Based on the analysis of the concept of "financial management" and the systematization of the concept of "financial management of the insurance company", it has been proposed to consider the financial management of the insurance company, firstly, as a component of the general system of the company's management activities, and secondly, as a complex system of principles and methods for the development and implementation of management solutions aimed at the formation, distribution and use of the company's financial resources and the organization of its cash flows to achieve strategic and tactical development goals. The essential characteristics of the financial management of the insurance company have been clarified, namely, the subjects, object, purpose, tasks, functions and mechanism of the financial management of the insurance company have been defined. Due to the fact that the insurer's financial management is aimed at ensuring comprehensive management of the financial resources, we propose to highlight the following components in its structure: operational management, investment management, tax management, innovation management, anti-crisis management. Along with financial management, the financial and economic security is the important component in the insurance company's management system. It has been established that the financial resources are the main characteristic of the financial management and the financial security of the insurance company. The insurer's financial management and management of its economic and financial security are interdependent.

Ключові слова: страхування, фінансовий менеджмент страхової компанії, фінансові ресурси, фінансові потоки, фінансовий потенціал, фінансова безпека страхової компанії, економічна безпека провайдерів фінансових послуг, економічна безпека страхової компанії, фінанси страхової компанії (організації).

Keywords: insurance, financial management of the insurance company, financial resources, financial flows, financial potential, financial security of the insurance company, economic security of financial service providers, economic security of the insurance company, finances of the insurance company (organization).

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Страхові компанії виконують особливу роль у суспільстві, надаючи страховий захист та забезпечуючи вітчизняну економіку інвестиційними ресурсами. Запорукою їх стабільної діяльності є фінансова стійкість та платоспроможність. Сучасний стан фінансів страхових компаній вимагає пошуку нових форм та методів підвищення їх конкурентоспроможності та фінансової стійкості. У цих умовах одним із ефективних інструментів фінансового управління стає своєчасна та достовірна оцінка результатів діяльності страхової компанії, орієнтована на пошук можливостей фінансового оздоровлення та забезпечення стабільного розвитку. Проте процес управління фінансами страховиків супроводжується проблемами, пов'язаними з відсутністю єдиних підходів до теоретичних засад функціонування їх фінансів; відсутністю системного підходу під час розгляду питань, пов'язаних з методичним обґрунтуванням способів управління фінансами; складністю адаптації існуючого інструментарію фінансового управління до управління фінансами страховика, що зумовлено специфікою його діяльності. Відповідно удосконалення та розробка нових підходів та методів фінансового менеджменту страхових компаній, адаптованих до сучасних умов страхового ринку та державного регулювання страхової діяльності є актуальними для дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансового менеджменту знайшли своє висвітлення у роботах зарубіжних учених (Є. Брігхем, А. Бірман, Л. Гапенські, Дж. Ван Хорн, У. Шарп, Р. Холт та інші) і вітчизняних учених (І. О. Бланк, В. Грушко, А. Куліш, Т.В. Майорова, А.Н. Поддєрьогін, Л.А. Приступа, В.О. Романишин, О.О. Терещенко та інші).

Окремі аспекти формування фінансів страховиків, формування фінансових ресурсів, страхових резервів, фінансових результатів, оподаткування страхової діяльності, оцінки фінансової стійкості та платоспроможності страховиків досліджували такі вчені як І.Г. Аберніхіна, О.О. Гаманкова, С.С. Кучерівська, К.Л. Ларіонова, Л.О. Матвійчук, Л.В.

Попова, І.Г. Сокирянська, Ф.П. Федішин, Н.А. Хрущ. Теоретико-методологічні та практичні аспекти фінансових потоків страховиків та управління ними стали об'єктом дослідження О.В. Козьменко І.М. Цуркан. Однак проблеми дослідження теоретичних та практичних аспектів фінансового менеджменту у страховій компанії потребують свого подальшого дослідження, зважаючи на роль, яку воно відіграє у загальній системі управління компанії.

Формування цілей статті. Метою статті є поглиблення теоретичних засад фінансового менеджменту у страховій компанії, розкриття його сутності, визначення зв'язку з фінансовим потенціалом, фінансовою та економічною безпеками та ролі у загальній системі управління компанії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Менеджмент є системою економічного управління діяльності суб'єкта господарювання, основним завданням якого є досягнення найбільш ефективної діяльності, використання всіх ресурсів, і зокрема, фінансових. У загальній системі менеджменту суб'єкта господарювання фінансовий менеджмент займає ключове місце, зважаючи на те, що саме на нього покладаються завдання з управління фінансами.

Фінансовий менеджмент необхідний як механізм управління рухом фінансових ресурсів та ефективного використання капіталу і кожний вид бізнесу (банківський, страховий або будівельний тощо) має свої особливості прояву. У сучасних умовах ринкової економіки, цифровізації та глобалізації світової економіки роль фінансового менеджменту набуває особливого значення. Ці процеси створюють конкуренцію на національних ринках та необхідність ефективної фінансової діяльності суб'єктів господарювання, оскільки банкрутство компаній відбуваються через неправильне ціноутворення, марнотратне витрачання коштів, нестачу оборотних коштів, неконтрольоване зростання кредиторської заборгованості тощо.

Для визначення дефініції поняття «фінансовий менеджмент страхової компанії» та його сутнісних ознак важливо звернути увагу на особливості фінансових відносин, які виникають у сфері страхування і опосередковують кругообіг грошових коштів страховика.

Відповідно за своїм економічним змістом усю сукупність грошових відносин страхової компанії можна згрупувати за такими напрямками між:

- засновниками компанії у процесі формування власного капіталу і насамперед, статутного капіталу. Держава імперативними нормами права закріплює вимоги щодо мінімального розміру статутного капіталу. Крім того, він є першоджерелом створення умов для початку діяльності страховика, що відкриває його допуск до ведення страхового бізнесу;

- страховиками та її засновниками (наприклад, акціонерами) з приводу випуску та розміщення акцій компанії, формування резервного фонду акціонерного товариства, розподілу прибутку, виплати дивідендів за акціями;

- страховиками та страхувальниками з приводу надання страхових послуг. Ці фінансові відносини є базовими, оскільки від ефективності їх організації залежить кінцевий фінансовий результат компанії. Це пов'язано із тим, що страхувальники сплачують страхові премії (які, у свою чергу є джерелом формування страхових резервів) і набувають страхового захисту, а страховик отримує, по-перше, джерела формування фінансових ресурсів для гарантованого виконання своїх страхових зобов'язань, а по-друге, джерела дешевого та якісного інвестиційного капіталу;

- страховиками і страховими посередниками. Форми взаємодії між ними можуть бути такі: страховий посередник виступає як «транзитна ланка» між страхувальником і страховиком; участь посередника у прибутку страховика; право страхового брокера депонувати певну частку страхових премій тощо;

- страховиками і перестраховиками за договорами перестрахування, які є інструментами оптимізації ризику і досягнення фінансової стійкості страховка. Ці договори забезпечують рух різноспрямованих грошових потоків у зв'язку із взаємною участю сторін договору перестрахування у компенсації збитків; взаємній участі у прибутках; формуванні страховиком-цедентом «частки перестраховиків» у своїх страхових резервах;

- страховиками та їхніми відокремленими підрозділами (філіями та представництвами) з приводу фінансування витрат, перестрахування,

формування страхових резервів та їх розміщення, розподілу та використання прибутку тощо;

- страховиками та їх персоналом з приводу розподілу та використання прибутку, випуску і розміщення цінних паперів, що імітуються страховою компанією, виплати дивідендів за акціями і процентів за облігаціями тощо;

- страховиками і операторами фінансового ринку (банками, інвестиційними компаніями тощо) у процесі фінансової діяльності страховиків та з приводу інвестування та розміщення тимчасово вільних власних коштів і страхових резервів. Ці відносини регулюються державою, яка забезпечує відповідний контроль;

- страховиками та афілійованими структурами, а також між страховиками та іншими учасниками фінансово-промислових груп, холдингів, концернів, корпорацій. Ці відносини пов'язані із внутрішньо-корпоративним перерозподілом грошових коштів з метою розвитку бізнесу, фінансування спільних проектів тощо;

- страховиками та об'єднаннями страховиків (у вигляді пулів або бюро, наприклад, МТСБУ). Зазвичай члени об'єднань формують спільні фонди (резерви), які допомагають їм у вирішенні проблем страхування тих ризиків, для яких утворюються такі об'єднання. Між ними виникають фінансові відносини у процесі формування та використання спільних резервів (фондів) щодо спільної участі у відшкодуванні збитків;

- страховиками та іншими суб'єктами господарювання з приводу участі страховиків у їхньому капіталі, надання фінансової допомоги, задоволення регресних вимог, розрахунків за штрафними санкціями тощо;

- страховиками і державою щодо сплати податків до бюджету, цільових внесків до відповідних фондів, штрафних санкцій тощо.

Таким чином, вищезазначені фінансові відносини визначають сутність і зміст фінансів страхової компанії, які опосередковують кругообіг грошових коштів компанії з метою забезпечення статутної діяльності і пов'язані з рухом грошових потоків, капіталу, розподілом та використанням грошових резервів і

доходів. Матеріальною основою усіх цих відносин є рух грошових коштів, який супроводжується формуванням власного капіталу та у його складі статутного капіталу компанії, починається і завершується кругообіг її коштів, формування та використання грошових резервів і фінансового результату.

Зауважимо, що рух грошових коштів страхової компанії пов'язаний із формуванням її фінансових ресурсів, тобто капіталу у грошовій формі. Коли «створюється страхова компанія першою і головною складовою її фінансових ресурсів є власний капітал у формі статного капіталу, сформований за рахунок грошових внесків засновків» [1, с. 20]. Подальша діяльність веде до формування залученого капіталу (здебільшого у вигляді страхових резервів), створюваних за рахунок страхових премій та появи інших форм власного капіталу, а саме, резервного і додаткового капіталу, нерозподіленого прибутку.

Особливості кругообігу грошових коштів, як і фінансових відносин страховика обумовлюються такими факторами:

- організаційно-правовою формою, у якій створена компанія, і впливає на структуру статутного капіталу, порядок формування резервів, розподіл прибутку та дивідендів, розподіл відповідальності за зобов'язаннями;

- внутрішньою структурою компанії, яка може бути простою (не має відокремлених підрозділів у вигляді філій та представництв) і складною (має однорівневу або дворівневу систему відокремлених підрозділів, грошові кошти яких включені у кругообіг коштів головної компанії);

- обсягом і структурою страхового портфеля. Взагалі страховий портфель - це загальний обсяг відповідальності страховика за всіма прийнятими на страхування ризиками по кожному діючому договору страхування. Він характеризує співвідношення страхових премій або обсяг відповідальності страховика в розрізі структури видів страхових послуг. Страховик має прагнути до формування збалансованого страхового портфеля, який є одним із чинників, що забезпечує його фінансову надійність;

- обсягом і структурою інвестиційного портфеля. Головною метою формування інвестиційного портфеля страховика є реалізація політики

фінансового інвестування шляхом підбору найбільш дохідних та безпечних фінансових інструментів, які дозволяють розподілити фінансові ризики по різних активах. Обсяг і структура інвестиційного портфеля визначає склад суб'єктів фінансових відносин і впливає на структуру грошових надходжень та фінансовий результат компанії.

Отже, кругообіг коштів страховика пов'язаний із проведенням страхових операцій, здійсненням фінансової та інвестиційної діяльності на фінансовому ринку, які приносять їй значні доходи. Відповідно грошові кошти надходять до страховика у вигляді:

- страхових премій за укладеними договорами страхування (перестраховування);
- доходів від інвестицій;
- доходів від продажу цінних паперів та інших активів;
- доходів від емісії акцій тощо.

Рух грошових коштів дає можливість страховику фінансувати операційні витрати, створювати страхові та вільні резерви, здійснювати страхові виплати, формувати прибуток, забезпечувати виплату дивідендів засновникам та акціонерам.

Зауважимо, що капітал промислових і торгових підприємств набуває послідовно грошової, матеріальної та товарної форми, на відміну від капіталу страхової компанії, що функціонує переважно у грошовій формі. Тому цей факт має бути врахований при визначенні поняття «фінансовий менеджмент страхової компанії».

Узагалі менеджмент є системою економічного управління підприємством (установою), основним завданням якої є досягнення найбільш ефективної діяльності та використання всіх ресурсів, у тому числі й фінансових. Фінансовий менеджмент необхідний як механізм управління рухом фінансових ресурсів та ефективного використання капіталу. Для дослідження сутності фінансового менеджменту страхової компанії, вважаємо необхідним звернутися до визначення поняття «фінансовий менеджмент». І нині у вітчизняній

економічній літературі існують різні підходи до тлумачення цього поняття (табл. 1).

Таблиця 1. Підходи до трактування поняття «фінансовий менеджмент»

Автор	Трактування поняття «фінансовий менеджмент»
Бланком І.О. [2]	це система принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів підприємства і організацією обороту його грошових коштів;
Коваленко Л. [3]	система управління фінансами і процес розробки мети управління фінансами та її досягнення за допомогою методів і важелів фінансового механізму;
Давиденко Н. [4]	система, в якій відображається технічна, економічна й організаційна єдність об'єкта управління;
Завадський Й [5]	система управління фінансовими ресурсами підприємства чи організації і здійснення впливу на них за допомогою методів, важелів і інструментів фінансового механізму, який спрямований на управління рухом фінансових ресурсів і фінансових відносин, які виникають між господарюючими суб'єктами у процесі руху фінансових ресурсів.

Джерело: сформовано автором

Таким чином, можна зробити висновок, що вищезазначені визначення взаємодоповнюють одне одного та досить змістовно характеризують зміст поняття «фінансовий менеджмент». Фінансовий менеджмент слід розглядати як «комплексну систему, адже будь-яке управлінське рішення впливає на всі сторони діяльності підприємства і може викликати необхідність змін в багатьох сферах його функціонування. В свою чергу, системний підхід дозволяє здійснити подальшу деталізацію складових системи фінансового менеджменту, враховуючи сучасні тенденції цифрової трансформації економіки» [6].

Поняття «фінансового менеджменту страхової компанії» також термінологічно не сформувалося. В економічній літературі використовуються поняття «фінансовий менеджмент страхової компанії» та «фінансове управління страхової компанії». Так, Ковова І.С. і Шпирко О.М. під фінансовим управлінням в страховій компанії розуміють «підсистему управління фінансовими ресурсами страховика, що включає облік, аналіз, контроль, планування, інформаційне забезпечення та координацію фінансової,

інвестиційної та страхової діяльності компанії для досягнення її стратегічних та тактичних цілей» [7, с. 46-47].

Приступа Л.А. і Возовик І.А. вважають, що «фінансовий менеджмент можна розглядати як напрям діяльності страхової компанії і як систему управління: як напрямок діяльності фінансовий менеджмент страхової компанії представляє собою діяльність, яка охоплює питання, пов'язані з страховими ринками, його фінансовими ризиками, прибутковістю та ефективністю використання окремих видів страхових продуктів та послуг, а як управлінська система містить керуючу та керовану підсистеми та інформаційне забезпечення» [8. С. 128].

Отже, на основі вищезазначеного, фінансовий менеджмент страхової компанії пропонуємо розглядати, по-перше, як складову системи загального менеджменту компанії, по-друге, як комплексну систему принципів і методів розвитку і реалізації управлінських рішень, спрямованих на формування, розподіл та використання фінансових ресурсів компанії, організацію її грошових потоків для досягнення стратегічних і тактичних цілей розвитку.

Фінансовий менеджмент страхової компанії є комплексною специфічною сферою управлінської діяльності, що пов'язана з грошовими потоками, рухом фінансових ресурсів, організацією фінансових відносин, необхідними для досягнення стратегічних і тактичних цілей компанії. Стратегічне управління полягає у визначенні загальних напрямів і способів використання фінансових ресурсів страховика для досягнення поставленої мети. Після досягнення своєї мети стратегія припиняє своє існування і розробляється нова стратегія з новими цілями. Тактичне управління (тобто короткострокове управління) передбачає конкретні дії компанії щодо досягнення поставленої мети, на основі яких відбувається постійне порівняння показників стратегічного плану з досягнутими за певний період результатами.

Суб'єктами фінансового менеджменту страхової компанії є сукупність підрозділів, на які покладено функції управління фінансами страхової компанії, зокрема в залежності від структури страховика такі як: бухгалтерія, аналітична

служба, підрозділи бізнес-аналітики, актуарних розрахунків, фінансового моніторингу, комплаєнс-менеджменту тощо

Об'єктом фінансового менеджменту виступають фінансова діяльність страхової компанії, зокрема, фінансові ресурси, фінансові потоки, платоспроможність, страхові продукти, фінансові результати, податки, фінансовий інструментарій.

Базовими елементами фінансового менеджменту страховика є мета, завдання та функції. Метою фінансового менеджменту страховика є ефективне використання фінансових ресурсів, забезпечення конкурентоспроможності та фінансової стійкості у поточному та майбутньому періодах. Відповідно до зазначеної мети, завданнями фінансового менеджменту страховика є такі:

- розробка фінансових планів діяльності компанії та забезпечення виконання затверджених планів;
- забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів відповідно до стратегічних завдань компанії у майбутньому періоді та їх ефективне використання у розрізі основних напрямів діяльності компанії;
- забезпечення фінансової стійкості, шляхом управління фінансовими ресурсами та оптимізації фінансової структури компанії;
- забезпечення реалізації фінансових інтересів компанії шляхом оптимізації розміру, структури і складу її активів;
- забезпечення оптимізації грошового обороту та підтримка належного рівня платоспроможності, що досягається шляхом ефективного управління грошовими потоками та підтриманням ліквідності її активів;
- забезпечення приросту рентабельності власного капіталу компанії;
- забезпечення високого рівня рентабельності та прибутковості компанії;
- забезпечення мінімізації фінансових ризиків;
- формування плану антикризових фінансових дій;
- підготовка та аналіз фінансових звітів.

Усі зусилля фінансового менеджменту страховика мають бути спрямовані на підвищення його ринкової вартості при забезпеченні достатньої фінансової стійкості й платоспроможності.

У процесі реалізації визначених цілей, фінансовий менеджмент страхової компанії виконує певні функції. У фаховій літературі з фінансового менеджменту розрізняють два типи функцій: функції об'єкта управління і функції суб'єкта управління. Отже, серед функцій об'єкта фінансового менеджменту як спеціальної сфери управління страховиком виділимо такі: управління грошовими потоками; управління прибутком; управління капіталом; управління активами; управління інвестиціями; управління фінансовим потенціалом компанії; управління фінансовими ризиками, організація фінансової роботи компанії тощо.

Відповідно до процесного підходу, серед функцій суб'єкта управління виділимо такі взаємозалежні функції фінансового менеджменту страхової компанії як планування (розробка фінансової моделі бізнесу, формування бюджету, розрахунок прогностичних показників тощо), аналіз (попередній, оперативний, підсумковий, перспективний); регулювання (управління ризиками, ліквідністю, прибутковістю); контроль (стратегічний, поточний, оперативний).

Важливою складовою у системі управління страховою компанією поряд із фінансовим менеджментом виступає управління фінансовою безпекою. Фінансову безпеку страхової компанії розглядаємо як «ступінь захищеності фінансових інтересів страховика на усіх рівнях фінансових відносин, стан його фінансів, що характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, спроможністю ефективно формувати та використовувати фінансові ресурси, достатні для виконання в повному обсязі прийнятих зобов'язань і забезпечення стабільного функціонування у поточному періоді та майбутньому» [10, с 728].

Зауважимо, що сукупність фінансової безпеки усіх страхових компаній як провайдерів фінансових послуг формує фінансову безпеку страхового ринку,

яка у свою чергу є фінансовою та економічною безпеками держави. Крім того, фінансова безпека страхової компанії є складовою її економічної безпеки

Метою забезпечення фінансової безпеки страхової компанії є «зведення до мінімуму зовнішніх та внутрішніх загроз фінансовим, матеріальним ресурсам, інформаційним технологіям та кадрам шляхом розробки та реалізації заходів економічного, фінансового, нормативно-правового та організаційного плану [11]. З метою досягнення фінансової безпеки розроблено механізм забезпечення фінансової безпеки, який є складовою механізму управління діяльністю страхової компанії, який відображає взаємозв'язок та взаємодію між окремими процесами його страхової, інвестиційної та фінансової діяльності (рис. 1).

Управління фінансовою безпекою та фінансовий менеджмент у страховій компанії взаємозалежні. Функціонування системи фінансової безпеки страховика передбачає постійну взаємодію функцій фінансового менеджменту (таких як планування, аналіз, регулювання, контроль) у процесі прийняття управлінських рішень.

Економічна безпека страхової компанії, як провайдера фінансових (страхових) послуг «це такий стан її функціонування, за якого найбільш ефективно використовуються всі види власних та залучених ресурсів (фінансові, матеріально-технічні, інтелектуальні, кадрові, інформаційні), забезпечується сталий розвиток та рентабельність, гарантується дотримання належного рівня фінансової стійкості та платоспроможності, ефективно розміщуються страхові резерви у відповідності до взятих на себе зобов'язань, підтримується конкурентоспроможність компанії на ринку страхових послуг, а також створюються умови для захисту компанії від прояву потенційних та реальних загроз, небезпек та ризиків» [12].

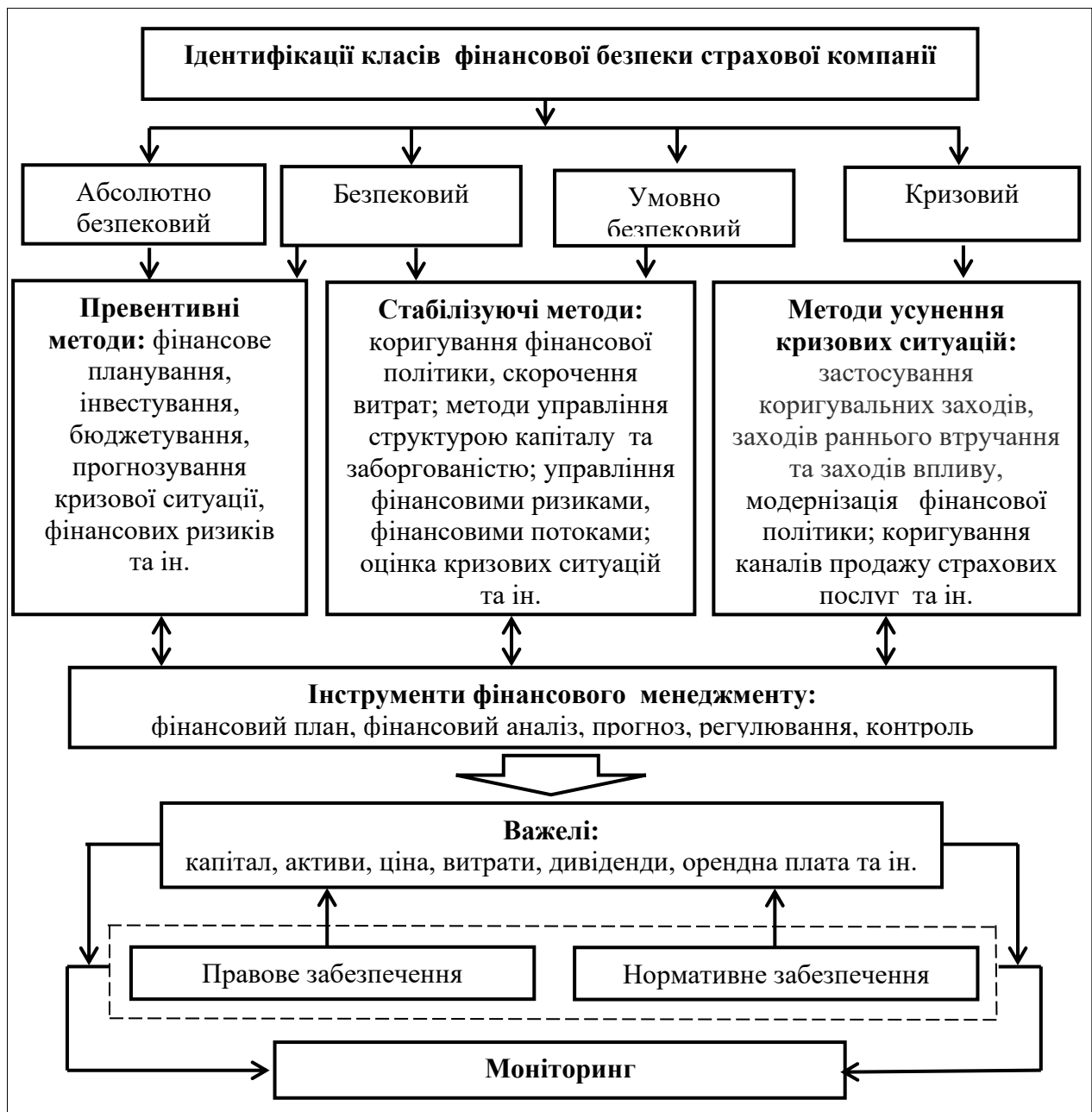

Рис. 1 Взаємозв'язок фінансового менеджменту і фінансової безпеки страхової компанії

Джерело: складено авторами на основі [11].

Зауважимо, що фінансові ресурси виступають ключовим елементом у визначенні понять «фінансова безпека страхової компанії» і «фінансовий менеджмент страхової компанії». Тому «важливо щоб стан фінансових ресурсів був таким, аби забезпечувалась ефективна діяльність страховика, захищалися його фінансові інтереси і зберігалася здатність виконувати усі зобов'язання під впливом різних загроз» [10, с. 728]. Отже, що фінансові ресурси виступають

основною характеристикою фінансового менеджменту і фінансової безпеки страхової компанії.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Фінансовий менеджмент реалізується за допомогою фінансового механізму, що є системою організації, регулювання та планування фінансових відносин для досягнення стратегічних і тактичних цілей страхової компанії. До складу фінансового механізму входять фінансові інструменти, фінансові прийоми, методи та моделі, що забезпечують інші підсистеми страховика (зокрема, нормативно-правова, інформаційна, кадрова, програмне забезпечення). Змістовне наповнення фінансового механізму страховика залежить від ряду суб'єктивних та об'єктивних чинників (місії компанії, її організаційно-правової форми функціонування тощо). Тому проблема вдосконалення методичного забезпечення фінансового управління компанії залишається важливою. Але методологічні підходи до управління фінансами для підприємств реального сектора економіки, що викладені у джерелах інформації з фінансового менеджменту не можна повною мірою застосувати для фінансового менеджменту страхової компанії. Це обумовлено тим, що:

- у структурі капіталу страховика переважають страхові резерви, формування та розміщення яких регламентується нормативними актами;
- вимоги до розміру та складу власного капіталу суттєво відрізняються від аналогічних вимог для інших суб'єкта господарювання;
- страховик практично не має позикового капіталу (банківських кредитів);

Відповідно фінансовий стан такого складного об'єкта управління, яким є страхова компанія, що характеризується великою кількістю параметрів, і інтерпретація їх значень з урахуванням динаміки потребує ефективного фінансового менеджменту, який би своєчасно реагував на вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, забезпечуючи фінансову стійкість, платоспроможність та конкурентоспроможність страхової компанії.

Література

1. Гаманкова О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2007. 328 с.
2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента : у 2-х т. К. : Ника-Центр, 1999. Т. 2. 512 с.
3. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. 3-тє видання, випр. і доп. К.: Знання, 2008. 483 с.
4. Давиденко Н.М. Фінансовий менеджмент підприємств. *Фінанси України*. 2004. № 6. С. 90-95.
5. Завадський Й.С. Менеджмент : Management : У 2-х т. [2-е вид.]. К. : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1998. Т. 1. 542 с.
6. Максимова М.В. Система фінансового менеджменту в умовах розвитку цифрової економіки. *Ефективна економіка*. 2019, № 5 DOI: 10.32702/2307-2105-2019.5.58
7. Ковова І.С., Шпирко О.М., Ківало Д.С. Фінансове управління в страхових компаніях. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління»*, 2023. Вип. 54. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/176/172>
8. Приступа Л.А., Возовик І.А. Концептуальні засади фінансового управління страховою компанією в сучасному бізнес-середовищі. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 2. С. 125-129. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/25-1.pdf>
9. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%A4%D0%9C-30.pdf>
10. Кривошлик Т.Д., Димніч О.В. Фінансова безпека страхової компанії як умова забезпечення фінансової безпеки страхового ринку. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024, № 4 (4). С. 722-734.

<http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/12625/12687>

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4\(4\)-722-734](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4(4)-722-734)

11. Пілецька С.Т., Мягких І.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємств в умовах економіки знань. Економіка і суспільство. 2023, випуск № 53. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2640/2558> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-29>

12. Бовсуновська Г.С. Принципи забезпечення економічної безпеки страхової організації. 2017. URL: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/9_bovsunovska.htm

References

1. Hamankova, O.O. (2007), *Finansy strahovyh organizacij* [Finances of insurance organizations], Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine.
2. Blank, I.A. (1999), *Osnovy finansovogo menedzhmenta* [Fundamentals of financial management], vol. 2, Nika-Centr, Kyiv, Ukraine.
3. Kovalenko, L.O. and Remnova, L.M. (2008), *Finansovyi menedzhment* [Financial management], 3rd ed., Znannia, Kyiv, Ukraine.
4. Davydenko, N.M. (2004), “Financial Management of Enterprises”, *Finansy Ukrainy*, vol. 6, pp. 90-95.
5. Zavadskyi, Y.S. (1998), *Menedzhment* [Management], 2nd ed., vol. 1, Ukrainsko-finskyi instytut menedzhmentu i biznesu, Kyiv, Ukraine.
6. Maksimova, M.V. (2019), “The financial management system in the digital economy”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 50 DOI: 10.32702/2307-2105-2019.5.58.
7. Kovova, I.S., Shpyrko, O.M. and Kivalo, D.S. (2023), “Financial management in insurance companies”, *Collection of scientific papers of the DUIT. Series “Economics and Management”*, vol. 54, available at: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/176/172> (Accessed 10 July 2024).

8. Prystupa, L.A. and Vozovyk, I.A. (2020), “Conceptual bases of financial management of an insurance company in the modern business environment”, *Bulletin of Khmelnytsky National University*, vol. 2, pp. 125-129, available at: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/25-1.pdf> (Accessed 10 July 2024).

9. Vas'kivs'ka, K.V. and Sych, O.A. (2017), *Finansovyi menedzhment* [Financial management], HALYCh-PRES, L'viv, Ukraine.

10. Kryvoshlyk, T.D. and Dymnich, O.V. (2024), “Financial stability of an insurance company as a condition for ensuring the financial stability of the insurance market”, *Uspikhy i dosiahnennia u nauksi*, vol. 4 (4), pp. 722-734, available at: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/12625/12687> (Accessed 10 July 2024).

11. Piletska, S.T. and Myagkikh, I.M. (2023), “The mechanism for ensuring the financial security of enterprises in the conditions of the knowledge economy”, *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 53, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2640/2558> (Accessed 9 July 2024). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-29>

12. Bovsunovska, G.S. (2017), “ Principles of ensuring the economic security of an insurance organization”, available at: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/9_bovsunovska.htm (Accessed 9 July 2024).

Стаття надійшла до редакції 18.07.2024 р.